

(๒๓)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๑๗/๒๕๖๗

วันที่ ๑๔ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { ประธานวุฒิสภา ผู้ร้อง
นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี ที่ ๑
นายพิชิต ชื่นบาน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี และนายพิชิต ชื่นบาน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

ประธานวุฒิสภา (ผู้ร้อง) ส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

นายสมชาย แสวงการ สมาชิกวุฒิสภา และคณะ รวม ๔๐ คน เข้าชื่อเสนอคำร้องต่อผู้ร้องว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายเศรษฐา ทวีสิน (ผู้ถูกร้องที่ ๑) และนายพิชิต ชื่นบาน (ผู้ถูกร้องที่ ๒) สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่ กล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๖ ต่อมา มีประกาศให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรี

- ๒ -

และแต่งตั้งรัฐมนตรี ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๗ ปราบกฏชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำ
สำนักนายกรัฐมนตรี ผู้เข้าชื่อเสนอคำร้องเห็นว่า เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ ขณะที่
ผู้ถูกร้องที่ ๒ ประกอบอาชีพทนายความและเป็นทนายความให้นายทักษิณ ชินวัตร ที่ถูกฟ้องคดี
ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และต้องรายงานตัวต่อศาลในวันดังกล่าว
มีเสมือนทนายความในคณะผู้ถูกร้องที่ ๒ มอบถุงกระดาษให้เจ้าหน้าที่ของศาลโดยแจ้งว่าเป็นของฝาก
เมื่อเปิดดูภายในพบว่าบรรจุธนบัตรฉบับละหนึ่งพันบาทรวมเป็นเงินสองล้านบาท เหตุการณ์ดังกล่าว
ประธานศาลฎีกาแต่งตั้งองค์คณะเพื่อไต่สวน แล้วมีคำสั่งศาลฎีกาที่ ๔๕๙๙/๒๕๕๑ เรื่อง ละเมิดอำนาจศาล
ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ วินิจฉัยว่าเสมือนทนายความและผู้ถูกร้องที่ ๒ ประพฤติตนไม่เรียบร้อย
ในบริเวณศาล เป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๑ (๑)
และมาตรา ๓๓ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ และน่าจะมีความผิดฐานให้สินบน
แก่เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๔ หรือความผิดอื่นต่อเจ้าพนักงาน การกระทำของ
ผู้ถูกร้องที่ ๒ จะส่งผลกระทบต่อความเชื่อถือและความศรัทธาในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในอำนาจ
ตุลาการ เห็นสมควรลงโทษสถานหนักเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างอีกต่อไป ให้จำคุกผู้ถูกร้องที่ ๒ หกเดือน
ส่วนความผิดฐานให้สินบนแก่เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๔ หรือความผิดอื่น
ต่อเจ้าพนักงานนั้น ให้ผู้กล่าวหาดำเนินการตามกฎหมายแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป
ผลจากคำสั่งดังกล่าวทำให้คณะกรรมการมรยาททนายความ สภาทนายความ และสภานายกพิเศษ
แห่งสภาทนายความ มีคำสั่งชี้ขาดว่าการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการประพฤติผิดมรยาท
ทนายความอย่างร้ายแรง นำมาซึ่งความเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิแห่งวิชาชีพ ตามข้อบังคับ
สภาทนายความ ว่าด้วยมรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ หมวด ๒ ข้อ ๖ และหมวด ๔ ข้อ ๑๘
ให้ลบชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ออกจากทะเบียนทนายความ ตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘
มาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง (๓) ผู้เข้าชื่อเสนอคำร้องเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นบุคคลที่มีการกระทำ
อันเป็นการไม่ซื่อสัตย์สุจริตและมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม
อย่างร้ายแรง ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕)

ในขณะที่มีการพิจารณาแต่งตั้งคณะรัฐมนตรี มีประชาชน สื่อมวลชน และนักวิชาการคัดค้าน การแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี เนื่องจากเห็นว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือลับมาก ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/ท ๔๗๙๗ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๖ ขอรื้อเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๗) และมาตรา ๑๖๐ (๗) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีหนังสือลับมาก ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๔/๑๕๒ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ ตอบข้อหารือ สรุปว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) บัญญัติว่ารัฐมนตรีต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ (๗) ซึ่งกำหนดลักษณะต้องห้ามไว้ว่า เคยได้รับโทษจำคุก โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปีนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ การได้รับโทษจำคุกไม่ว่าโดยคำพิพากษาหรือคำสั่งใดถือเป็นลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี บุคคลซึ่งเคยได้รับโทษจำคุกในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลจึงเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามดังกล่าว เว้นแต่บุคคลนั้นได้พ้นโทษเกินสิบปีแล้ว ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๗) บัญญัติว่ารัฐมนตรีต้องไม่เป็นผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุด หรือมีการรอกการลงโทษ เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท บทบัญญัติดังกล่าวไม่รวมถึงคำสั่งให้จำคุก ดังนั้น ผู้ซึ่งจะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีและผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีต้องไม่เป็นผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุก ซึ่งเป็นการตอบข้อหารือตามที่ผู้แทนสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีชี้แจงต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ว่าประสงค์จะขอรื้อเฉพาะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๗) และมาตรา ๑๖๐ (๗) เท่านั้น ในการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้เสนอชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรี

ต่อมาระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ถึงเดือนเมษายน ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไปพบ นายทักษิณ ชินวัตร หลังจากนั้นผู้ถูกร้องที่ ๑ นำความกราบบังคมทูล เพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนในประเด็นผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่ ว่าสอบถามคณะกรรมการกฤษฎีกาเรียบร้อยแล้ว

- ๔ -

ทั้งที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นเฉพาะเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามความเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) และ (๗) ไม่ได้ให้ความเห็นเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) และข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ สอบถามคณะกรรมการกฤษฎีกาเพิ่มเติม ผู้เข้าชื่อเสนอคำร้องเห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) แต่ยังคงเสนอชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี เป็นการกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์สุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ มีพฤติการณ์ที่รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เป็นการกระทำที่ขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คบหาสมาคมกับบุคคลที่มีความประพฤติหรือผู้มีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสีย อันอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) เนื่องจากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๑ ข้อ ๗ ข้อ ๘ และหมวด ๒ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๗ ข้อ ๑๙ ประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ วรรคสอง

ผู้ร้องตรวจสอบลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอคำร้องแล้วเห็นว่า มีสมาชิกวุฒิสภาร่วมกันเข้าชื่อเสนอคำร้องจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภามาตรฐานรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง จึงส่งคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕)

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่สมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๔๐ คน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาเข้าชื่อร้องต่อผู้ร้อง

- ๕ -

ขอให้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๙) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องกรณีของผู้ถูกร้องที่ ๑ ไว้วินิจฉัยและให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ส่วนคำขอให้พิจารณาความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงเฉพาะตัว เห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ขอลาออกจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ แล้ว เมื่อความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่มีเหตุที่จะต้องวินิจฉัยคดีต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑ กรณีไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องกรณีผู้ถูกร้องที่ ๒

สำหรับการสั่งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ หยุดปฏิบัติหน้าที่นายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง หรือไม่ เห็นว่า ในชั้นนี้ศาลรัฐธรรมนูญยังไม่สั่งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ หยุดปฏิบัติหน้าที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

๑. การแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้อยู่ภายใต้อิทธิพลภายนอก หรือเอื้อประโยชน์ให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายทักษิณ ชินวัตร

ข้อกล่าวหาของผู้ร้องเป็นการกล่าวอ้างที่ไม่มีมูลและเป็นเพียงการคาดการณ์ด้วยอคติของผู้ร้อง การพบปะระหว่างนายทักษิณ ชินวัตร กับผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นไปตามปกติธรรมดาของผู้มีความรู้จักกัน

๒. ผู้ถูกร้องที่ ๑ มิได้มีพฤติกรรมฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๗ ที่ว่า “ต้องถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน”

ผู้ถูกร้องที่ ๑ พิจารณาเสนอชื่อแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เนื่องจากเล็งเห็นความรู้ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งสามารถใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และ

- ๖ -

ต้องประทับประคองรัฐบาลผสมหลายพรรคการเมืองและหลายกลุ่มการเมืองให้ทำงานร่วมกันได้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้แสวงหาประโยชน์หรือเอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคลใดจากการเสนอชื่อแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรี การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัว และให้รัฐบาลผสมทำงานร่วมกันได้อย่างเต็มกำลัง เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ

๓. ผู้ถูกร้องที่ ๑ มิได้มีพฤติกรรมฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๘ ที่ว่า “ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เพื่อตนเองหรือผู้อื่น หรือมีพฤติการณ์ที่รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ”

ผู้ถูกร้องที่ ๑ พิจารณาเสนอชื่อแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรี ตามขั้นตอนและแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่นและไม่มีการแทรกแซงใดเพื่อเลือกปฏิบัติ ทั้งเป็นไปเพื่อประโยชน์ของทางราชการในการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้มีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่ดูแลด้านกฎหมายให้แก่รัฐบาลโดยตรง การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการกระทำไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และคำนึงถึงประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินเป็นสำคัญ ไม่ได้รู้เห็นหรือยินยอมให้บุคคลใดใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

๔. ผู้ถูกร้องที่ ๑ มิได้มีพฤติกรรมฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๑๑ ที่ว่า “ไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม”

การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เสนอชื่อแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรี เพื่อให้สามารถใช้ความรู้ทางกฎหมายช่วยบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการกระทำที่มุ่งหวังประโยชน์ส่วนรวมตั้งแต่แรก มิได้มีลักษณะเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งเมื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีแล้วก็ปฏิบัติหน้าที่ด้วยดี ไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวมหรือมีข้อร้องเรียนจากการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบกับเมื่อมีการยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาในเรื่องนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีไปแล้วตามวิถีปฏิบัติทางการเมือง และเป็นที่ประจักษ์ว่าการบริหารราชการแผ่นดินในส่วนนี้ยังไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหาย

ไม่ได้มีการทุจริต ฉ้อโกง หรือการตรากฎหมายใดที่ขัดต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๕. ผู้ถูกร้องที่ ๑ มิได้มีพฤติกรรมฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๑๗ ที่ว่า “ไม่กระทำการใดที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง”

ผู้ถูกร้องที่ ๑ พิจารณาเสนอชื่อแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีโดยสุจริต โดยการตัดสินใจไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลใด ไม่มีพฤติกรรมหรือการกระทำใดที่จะก่อให้เกิดการเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีดังที่ผู้ร้องกล่าวหา

๖. ผู้ถูกร้องที่ ๑ มิได้มีพฤติกรรมฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๑๙ ที่ว่า “ไม่คบหาสมาคมกับคู่กรณี ผู้ประพฤตินิคมกฎหมาย ผู้มีอิทธิพล หรือผู้มีความประพฤติ หรือผู้มีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสีย อันอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่”

ผู้ถูกร้องที่ ๑ เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ เคยดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ แสดงให้เห็นถึงความไว้วางใจของประชาชนให้มีส่วนร่วมในการใช้อำนาจอธิปไตย การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เสนอชื่อแต่งตั้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีไม่อาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ นอกจากนี้ การที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการตามขั้นตอนและแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามที่มีมาตรฐานได้รับการยอมรับในสังคมแล้ว

ทั้งนี้ การตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นขั้นตอนและวิธีปฏิบัติที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีปฏิบัติมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับ การตรวจสอบดังกล่าวไม่ปรากฏประเด็นว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามความเป็นรัฐมนตรี เหตุการณ์ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ผ่านมานานกว่า ๑๕ ปีแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีภูมิหลังจากการประกอบธุรกิจ มุ่งหวังที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้เต็มกำลังความสามารถเพื่อประเทศชาติ แต่ด้วยมีประสบการณ์ทางการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดินที่จำกัด ไม่มีความรู้ทางด้านนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์ ไม่อาจวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นบุคคลที่ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามความเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญหรือไม่

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๖๐ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้คู่กรณีจัดทำบัญชีระบุงานหลักฐานยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๑. ผู้ร้องยื่นบัญชีระบุงานหลักฐาน และคำแถลงโต้แย้งคัดค้านผู้ถูกร้องที่ ๑ สรุปได้ดังนี้

(๑) การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่นำรายชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ทูลเกล้าฯ เพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นผู้รัฐมนตรี ในวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๒ แจ้งความประสงค์ด้วยตนเองไม่รับการแต่งตั้งเป็นผู้รัฐมนตรี เพราะต้องการให้การจัดตั้งคณะรัฐมนตรีเพื่อเข้ามาบริหารราชการแผ่นดินแล้วเสร็จโดยเร็วขึ้นฟังไม่ขึ้น เนื่องจากปกติวิสัยของบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้รัฐมนตรีย่อมเป็นไปได้ที่จะขอลอนตัวจากการแต่งตั้งเป็นผู้รัฐมนตรี ดังนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕)

(๒) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) (๕) (๖) และ (๗) เป็นข้อกำหนดที่ต้องนำมาพิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้รัฐมนตรี การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) เป็นประเด็นปัญหาข้อเท็จจริงไม่จำเป็นต้องสอบถามคณะกรรมการกฤษฎีกาอีก เป็นข้ออ้างที่ขัดแย้งกันเอง เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) (๕) (๖) และ (๗) เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้รัฐมนตรีเช่นเดียวกัน แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เลือกที่จะหาหรือเฉพาะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) และ (๗) เท่านั้น

(๓) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามความเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ รับโทษตามคำสั่งศาลฎีกาและถูกลบชื่อออกจากทะเบียนนายความ เป็นเหตุการณ์ที่ผ่านมากกว่า ๑๕ ปีแล้ว เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับนั้น เมื่อเทียบกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๔/๒๕๖๔ ที่วางหลักไว้ว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) เป็นบทบัญญัติเพิ่มขึ้นใหม่ที่กำหนดลักษณะต้องห้ามบางประการของบุคคลเพื่อมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่ขาดความน่าเชื่อถือในความสุจริตหรือผู้ที่เคยกระทำความผิดอันเป็นปฏิปักษ์ต่อประโยชน์สาธารณะ

เข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลนั้น ๆ จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความประพฤติและคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของสาธารณชนในทุกด้าน ปราศจากมลทินมัวหมอง การล้างมลทิน คือการลบล้างโทษว่าไม่เคยถูกลงโทษจำคุกในความผิดนั้น ๆ แต่พฤติกรรมหรือการกระทำ ความผิดซึ่งศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งยังคงอยู่ ไม่มีผลเป็นการลบล้างการกระทำความผิดและคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ามีการกระทำความผิดนั้น คดีนี้เป็นคดีที่เกิดขึ้นก่อนรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับเช่นกัน และเป็นเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้ว ๒๘ ปี จนถึงวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

๒. ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นบัญชีระบุงานบุคคล

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องจัดทำความเห็นตามประเด็นที่ศาลกำหนด และจัดส่งข้อมูลพร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๑. ผู้ถูกร้องที่ ๑ จัดทำคำชี้แจงว่า ตามที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่าก่อนการแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีตามประกาศพระบรมราชโองการ ฉบับลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๗ ได้หารือเป็นการภายใน นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือบุคคลใดหรือหน่วยงานใด และมีเนื้อหาในการหารืออย่างไร

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่า ก่อนการแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ตามประกาศพระบรมราชโองการ ฉบับลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือเป็นการภายในกับศาสตราจารย์พิเศษชงทอง จันทรางศุ ในฐานะที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี และนายแพทย์พรหมินทร์ เลิศสุริย์เดช ในฐานะเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เนื้อหาของการหารือดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

(๑) ศาสตราจารย์พิเศษชงทอง จันทรางศุ ให้ความเห็นว่า เจื่อนไขความ เป็นรัฐมนตรี ในประเด็นเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์และคุณสมบัติเกี่ยวกับจริยธรรมตามรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบันบัญญัติในลักษณะเป็นนามธรรม การพิจารณาขึ้นอยู่กับมุมมองและความคิดของแต่ละบุคคล และกรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมานานกว่า ๑๕ ปีแล้ว ขณะนั้นรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และมาตรฐานทางจริยธรรมยังไม่ได้บังคับใช้ ทำให้มีข้อพิจารณาเกี่ยวกับความได้สัดส่วนของเวลาว่าจะมีผลให้

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเล็กน้อยเพียงใด ประกอบกับยังไม่เคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญบ่งบอกว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตหรือมาตรฐานทางจริยธรรม ย่อมไม่มีผู้ใดอยู่ในฐานะที่จะชี้ขาดได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม เช่นว่านั้น

(๒) นายแพทย์พรหมินทร์ เลิศสุริย์เดช ให้ความเห็นว่า สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อคราวแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีในวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ ไม่พบว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามความเป็นรัฐมนตรี และเลขาธิการคณะรัฐมนตรีประสานกับเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นการภายในแล้ว ได้รับแจ้งความเห็นว่าเป็นเรื่องอรรถวิสัยของแต่ละบุคคล สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและองค์กรฝ่ายบริหารไม่มีอำนาจที่จะวินิจฉัยได้ ประกอบกับปัจจุบันสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรียังไม่มีหลักเกณฑ์ใดที่จะตรวจสอบคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามห้ามความเป็นรัฐมนตรีดังกล่าว ต้องถือว่าขณะนี้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังไม่ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามความเป็นรัฐมนตรีดังกล่าว

๒. นายสมชาย แสวงการ จัดทำบันทึกถ้อยคำในประเด็นข้อเท็จจริงตามคำร้องและคำแถลงโต้แย้งคัดค้านผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีพฤติการณ์ใดที่ถือว่าไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์และมีพฤติการณ์ฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

นายสมชาย แสวงการ ให้ถ้อยคำว่า เนื่องจากศาลฎีกามีคำสั่งให้ลงโทษจำคุกผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นเวลา ๖ เดือน ในข้อหาละเมิดอำนาจศาล และสภาพนายความมีมติให้ลบชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ออกจากทะเบียนทนายความ แสดงว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นบุคคลที่กระทำการอันไม่ซื่อสัตย์สุจริตอย่างร้ายแรง ขาดคุณสมบัติผู้ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) เป็นพฤติการณ์ที่ฝ่าฝืนต่อมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง มีลักษณะต้องห้ามความเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) เนื่องจากบุคคลที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีต้องได้รับการกลั่นกรองคุณสมบัติเพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลนั้นจะปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์สุจริต มีความประพฤติและคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของสาธารณชน มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) ทั้งไม่ปรากฏหลักฐานว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ สอบถามคณะกรรมการกฤษฎีกา เกี่ยวกับคุณสมบัติความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ เพิ่มเติม การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ถอนชื่อจากบัญชีแต่งตั้งรัฐมนตรีในคราวแต่งตั้งรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ แสดงว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นบุคคลที่กระทำการอันเป็นการไม่ซื่อสัตย์สุจริตและฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เป็นบุคคลที่ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามความเป็นรัฐมนตรี การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่เสนอทูลเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๗ จึงเป็นพฤติการณ์ที่ถือว่าไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง มีเจตนาไม่สุจริต เลี่ยง ปกปิด บิดเบือนข้อเท็จจริงที่สำคัญ ทั้งที่รู้หรือควรรู้ อยู่แล้วว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรี รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่นายกรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีโดยมิชอบ เป็นการกระทำที่ขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย ต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คบหาสมาคมกับผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้มีความประพฤติ หรือผู้มีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสียอันอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชน ในการปฏิบัติหน้าที่นายกรัฐมนตรี ขาดคุณสมบัติความเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕)

๓. นางณัฐฎาจารย์ อนันตศิลป์ จัดทำบันทึกถ้อยคำในประเด็นว่า

(๑) การทำหนังสือสอบถามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา กรณีการแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี โดยระบุเฉพาะคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) และ (๗) มีเหตุผลอย่างไร และได้รับคำแนะนำจากผู้ใดหรือไม่

นางณัฐฎาจารย์ อนันตศิลป์ ให้ถ้อยคำว่า สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีให้ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นประกอบการพิจารณาของนายกรัฐมนตรี โดยตรวจสอบจากแบบแสดงประวัติและแบบแสดงคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามที่ผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นรัฐมนตรีจะเป็นผู้จัดทำ และรับรองตนเอง และประสานงานสอบถามไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ๑๒ -

ส่วนการทำหนังสือสอบถามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกากรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยระบุเฉพาะคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) และ (๗) นั้น เนื่องจากสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีข้อสงสัยในประเด็นปัญหาข้อกฎหมาย กรณี “เคยได้รับโทษจำคุก” หมายถึงโทษตามความผิดในทางอาญาเท่านั้นหรือรวมถึงโทษจำคุกในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล อันจะทำให้เป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๗) ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๗) จะเป็นกรณีใช้บังคับแก่ผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุกในขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี หรือใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งจะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ส่วนการขอให้ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) มิได้เป็นปัญหาข้อกฎหมาย แต่เป็นปัญหาข้อเท็จจริงที่ไม่สามารถจะตรวจสอบหรือขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็นปัญหาข้อเท็จจริงได้ เนื่องจากพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๗ บัญญัติให้คณะกรรมการกฤษฎีกามีอำนาจหน้าที่รับปรึกษาให้ความเห็นทางกฎหมายเท่านั้น ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการรัฐธรรมนูญหรือเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นการภายในแล้ว เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นว่าเป็นเรื่องอติวิสัยของแต่ละบุคคลซึ่งต้องอาศัยข้อเท็จจริงเป็นราย ๆ ไป สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไม่มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยเรื่องดังกล่าวและไม่มีองค์กรใดในฝ่ายบริหารวินิจฉัยเรื่องนี้ได้

(๒) มีการพิจารณาดำเนินการตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ที่ นร ๐๕๐๘/ว ๓๔๔๗ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๔ ในเรื่องนี้ ทำนองเดียวกันกับการเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรีรายอื่นหรือไม่ อย่างไร

นางณัฐฎ์จारी อนันตศิลป์ ให้ถ้อยคำว่า กรณีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ที่ นร ๐๕๐๘/ว ๑๐๑ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการเสนอเรื่องที่ต้องนำความกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระมหากรุณา และหนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ที่ นร ๐๕๐๘/ว ๓๔๔๗ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๔ เรื่อง ขอซักซ้อมแนวทางปฏิบัติในการเสนอเรื่องที่ต้องนำความกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระมหากรุณา หนังสือทั้งสองฉบับมีเจตนารมณ์ให้ส่วนราชการตรวจสอบความถูกต้องก่อนส่งเรื่องเกี่ยวกับการแต่งตั้งข้าราชการ การแต่งตั้งกรรมการ

ตามกฎหมายและบุคคลให้ดำรงตำแหน่งเพื่อขอให้นำความกราบบังคมทูลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยมีได้มีเจตนาธรรมณ์เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์การตรวจสอบคุณสมบัติของบุคคลซึ่งจะมาดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรี อย่างไรก็ตามก็ดี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีแนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบผู้ได้รับการเสนอชื่อ เป็นรัฐมนตรีที่สอดคล้องกับหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดังกล่าว โดยใช้ความระมัดระวังและ ดำเนินการตรวจสอบอย่างเคร่งครัด ทั้งในส่วนที่ดำเนินการตรวจสอบเองและประสานการตรวจสอบ ในทางลับเพื่อมิให้เป็นที่ระคายเคืองเบื้องพระยุคลบาท โดยเฉพาะในส่วนที่กล่าวมาว่าต้องเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ ระหว่างการฟ้องร้องต่อศาล กรณีที่เป็นปัญหา คือ รายผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ได้รับการเสนอชื่ออิกราย คดีถึงที่สุดแล้ว แต่เนื่องจากมีข้อสงสัยในประเด็นข้อกฎหมายจึงสอบถามไปยังสำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา

๔. นายมีชัย ฤชุพันธุ์ จัดทำความเห็นเกี่ยวกับบทบัญญัติเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) และการพิจารณาคดีการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรม อย่างร้ายแรงในศาลรัฐธรรมนูญและศาลฎีกา มีเหตุผลและความแตกต่างอย่างไร

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ให้ความเห็นว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) มุ่งหมายที่จะ กำหนดให้รัฐมนตรีมีคุณสมบัติสูงกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ กำหนดให้ นอกจากรัฐมนตรีต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ แล้ว ยังต้องสำเร็จการศึกษา ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (มาตรา ๑๖๐ (๓)) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ (มาตรา ๑๖๐ (๔)) และไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง (มาตรา ๑๖๐ (๕)) รวมทั้งต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๗) และ (๘) การพิจารณาว่าบุคคลใดมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) นั้น เป็นดุลพินิจของนายกรัฐมนตรที่จะพิจารณาในฐานะผู้รับผิดชอบทางการเมือง ในการนำความกราบบังคมทูลแต่งตั้งบุคคลเป็นรัฐมนตรี โดยคำนึงถึงมาตรฐานของบุคคลทั่วไปหรือวิญญูชน เป็นส่วนประกอบ อนึ่ง คุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และลักษณะต้องห้าม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) ใช้บังคับทั้งในขณะที่เสนอแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีและตลอดระยะเวลา ที่เป็นรัฐมนตรีอยู่ ส่วนการพิจารณาคดีการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงนั้น เพื่อเสริมสร้าง

- ๑๔ -

ความเข้มแข็งของระบบคุณธรรมและจริยธรรมตามที่ปรากฏในคำปรารภของรัฐธรรมนุญ มาตรา ๒๑๙ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระซึ่งเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐร่วมกัน กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ และให้ใช้มาตรฐานทางจริยธรรมบังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย โดยไม่ห้ามสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรีกำหนดจริยธรรมเพิ่มเติมขึ้นเพื่อให้เหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กรได้ด้วย รัฐธรรมนุญ มาตรา ๒๑๙ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑) มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) มาตรา ๒๓๖ และมาตรา ๒๒๖ กำหนดให้ศาลฎีกามีอำนาจพิจารณา วินิจฉัยไม่ใช่ศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากมิได้เป็นปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแต่เป็นการพิจารณา เรื่องพฤติกรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๕. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จัดส่งสำเนาสรุปการตรวจสอบประวัติของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่รายงานต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายร่างประกาศพระบรมราชโองการแต่งตั้ง (ทุกครั้งที่เกี่ยวข้อง) และชี้แจงว่า เนื่องจากกระบวนการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ได้รับการเสนอชื่อ เป็นรัฐมนตรีที่ผ่านมาจะใช้เวลาการตรวจสอบไม่เกิน ๕ วัน ซึ่งรวมระยะเวลาการตรวจสอบและรับรอง ตนเองของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นรัฐมนตรี ประกอบกับมีขึ้นความลับในการดำเนินการ จึงต้อง ดำเนินการในลักษณะเร่งด่วน เมื่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีตรวจสอบและมีข้อสงสัยในประเด็นปัญหา ข้อกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามความเป็นรัฐมนตรีของผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๖ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีรายงานนายกรัฐมนตรี โดยนายกรัฐมนตรี ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อให้ได้ข้อยุติ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีประสานเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อให้ทราบเรื่องดังกล่าว และมีหนังสือหารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามความเป็นรัฐมนตรี ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนุญไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๖ ด้วยเหตุผลเกี่ยวกับความเร่งด่วนข้างต้นทำให้การหารือดังกล่าวไม่มีสำเนาบันทีกข้อความ หนังสือนำ หรือหนังสือต้นร่างของกองนิติธรรม มีเพียงหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีไปยัง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเท่านั้น

- ๑๕ -

๖. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา จัดส่งสำเนาบันทึกข้อความหรือหนังสือราชการภายใน ต้นเรื่องที่เสนอหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ลับมาก ด่วนที่สุด ที่ ๐๙๐๔/๑๙๒ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ เรื่อง ขอรื้อเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีตามบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้แก่ สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลับมาก ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/ท ๑๗๙๗ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๖ สำเนาบันทึกความเห็นเจ้าหน้าที่ ลับมาก เรื่อง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย เสนอคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) พิจารณาในวันศุกร์ที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ลับมาก ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๔/๑๕๒ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ (เรื่องเสรีจที่ ๑๐๑๔/๒๕๖๖) และสำเนาสรุปผลการพิจารณาประจำวัน การประชุม คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ลับมาก เรื่อง ขอรื้อเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของ รัฐมนตรีตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย วันศุกร์ที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ ซึ่งสำเนา สรุปผลการพิจารณาประจำวันดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรมชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างคำพิพากษากับคำสั่ง โดยคำพิพากษาเป็นการชี้ขาดประเด็นแห่งคดี แต่คำสั่งเป็นกระบวนการอื่นนอกเหนือจากคำพิพากษา แต่ทั้งคำพิพากษาและคำสั่งให้จำคุกมีผลบังคับ ไม่ต่างกัน สำหรับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเป็นการ ออกคำสั่งลงโทษจำคุก มีการออกหมายจำคุก ส่วนผู้แทนสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีชี้แจงข้อเท็จจริง เพิ่มเติมว่า สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีประสงค์จะขอรื้อเฉพาะมาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบกับ มาตรา ๙๘ (๗) และมาตรา ๑๖๐ (๗) ของรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) พิจารณาข้อหาดังกล่าวแล้วมีความเห็นว่าเป็นการตอบข้อหารือเฉพาะประเด็นที่สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรีประสงค์ขอรื้อเท่านั้น โดยไม่ได้มีการพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะ ต้องห้ามอื่น เมื่อข้อหารือนี้เกี่ยวข้องกับการพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอันเป็นหน้าที่ และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย การให้ความเห็นในกรณีนี้เป็นไปเพื่อประโยชน์ แก่ทางราชการในการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น แต่การวินิจฉัยชี้ขาดเป็นที่สุดยอมเป็นหน้าที่ และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

- ๑๖ -

๗. สภานายความ จัดส่งสำเนาหนังสือสำนักงานศาลยุติธรรม ที่ ศย ๐๑๖/๒๖๓๘๓ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ สำเนาคำสั่งศาลฎีกาที่ ๔๕๙๙/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ สำเนาคำสั่งชี้ขาดความเห็นคณะกรรมการสภานายความ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๒ และสำเนาคำสั่งสภานายกพิเศษแห่งสภานายความที่ ๖/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๓ สารสำคัญสรุปได้ดังนี้

การลบชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกกล่าวหาอีกสองคนออกจากทะเบียนนายความ เนื่องจากมีคำสั่งศาลฎีกาวินิจฉัยว่าผู้ถูกกล่าวหาทั้งสามร่วมกันละเมิดอำนาจศาล การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาทั้งสามเป็นการกระทำที่ไม่เคารพยำเกรงอำนาจศาลอันเป็นการทำให้เสื่อมเสียอำนาจศาลหรือผู้พิพากษาเป็นการกระทบต่อความเชื่อมั่นของกระบวนการยุติธรรมของไทย ทำให้เสื่อมเสียต่อสถาบันและวิชาชีพนายความ เป็นพฤติการณ์ผิดมรรยาทนายความตามข้อบังคับสภานายความ ว่าด้วยมรรยาทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ หมวด ๒ ข้อ ๖ และหมวด ๔ ข้อ ๑๘ แม้เป็นการกระทำผิดครั้งแรก แต่เป็นกรณีร้ายแรง ไม่มีเหตุสมควรปรานีโทษ จึงมีคำสั่งลงโทษผู้ถูกกล่าวหาทั้งสาม ให้ลบชื่อออกจากทะเบียนนายความตามพระราชบัญญัตินายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง (๓) ต่อมาคณะกรรมการสภานายความพิจารณาตามพระราชบัญญัตินายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๖๙ แล้วเห็นด้วยกับเหตุผลของคณะกรรมการมรรยาทนายความ จึงมีมติยืนตามคำสั่งชี้ขาดของคณะกรรมการมรรยาทนายความ

๘. สำนักงานอัยการสูงสุด จัดส่งสำเนารายงานการสอบสวนคดีที่ ๑๘๗๒(ส)/ ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ระหว่างสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้กล่าวหา กับผู้ถูกร้องที่ ๒ กับพวก รวม ๓ คน ผู้ต้องหา ในความผิดฐานร่วมกันให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด แก่เจ้าพนักงาน เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๔ ประกอบมาตรา ๘๓ พนักงานสอบสวนมีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาทั้งสาม เนื่องจากผู้ต้องหาที่ ๓ เป็นเพียงบุคคลที่มีหน้าที่ในการประสานงาน การไปศาลและรักษาความปลอดภัยให้แก่นายทักษิณ ชินวัตร และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ไม่ได้มีหน้าที่ในการดำเนินคดี จึงไม่อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการใด ๆ เพื่อเป็นการช่วยให้นายทักษิณ ชินวัตร และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร พ้นผิดในทางคดีได้ การที่ผู้ต้องหาที่ ๓ มอบอุกกระดาดซึ่งภายในบรรจุเงิน

- ๑๗ -

สองล้านบาทให้แก่เจ้าหน้าที่ของศาลฎีกา เชื่อได้ว่าเป็นการมอบเงินที่ผู้ต้องหาที่ ๓ เข้าใจว่าเป็นเงินที่บรรจุน้ำมันช็อกโกแลต เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบเงินกระดาดใส่เงินสดดังกล่าว ไม่ใช่ผู้พิพากษาซึ่งไม่มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดี จึงไม่มีเหตุที่ผู้ต้องหาที่ ๓ จำต้องมอบเงินให้ ทั้งเจ้าหน้าที่ของศาลฎีกาผู้นั้นก็ไม่ยืนยันว่าผู้ต้องหาที่ ๓ มอบเงินให้ตนเพื่อนำไปให้แก่ผู้พิพากษาซึ่งมีหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อเป็นการจูงใจให้กระทำการหรือไม่กระทำการตามหน้าที่ รวมทั้งไม่มีพยานผู้หนึ่งผู้ใดยืนยันเช่นนั้น ไม่อาจรับฟังได้ว่าผู้ต้องหาที่ ๓ มอบเงินให้แก่เจ้าหน้าที่ของศาลฎีกาหรือเจ้าหน้าที่ผู้หนึ่งผู้ใดเพื่อจูงใจให้เจ้าพนักงานกระทำการหรือไม่กระทำการตามหน้าที่ คดีขาดองค์ประกอบในการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๔ ฉะนั้น เมื่อการกระทำของผู้ต้องหาที่ ๓ ไม่เป็นความผิด ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่อาจร่วมกระทำผิดได้ จึงมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ถูกร้องที่ ๒ ในข้อหาดังกล่าว

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยืนยันคำแถลงการณ์ปิดคดี สรุปได้ว่า คำร้องของผู้ร้องไม่มีพยานหลักฐานและเหตุผลสนับสนุนเพียงพอ ไม่น่าเชื่อถือ เป็นการกล่าวอ้างข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตหรือข่าวสาธารณะ ซึ่งไม่มีการยืนยันความถูกต้อง และไม่สอดคล้องกับข้อกล่าวอ้างที่ผู้ร้องอ้างอิงเป็นพยานหลักฐานในคดีนี้ ผู้ร้องเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย โดยการคาดการณ์บนพื้นฐานอคติของผู้ร้องเท่านั้น ไม่มีเหตุตามกฎหมายที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ สิ้นสุดลงเป็นการเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงและเอกสารของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หนังสือให้ถ้อยคำ คำแถลงการณ์ปิดคดีและเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่าคดีมีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง กำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ นายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ และมาตรา ๑๗๐ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๘ คณะรัฐมนตรี มาตรา ๑๖๐ บัญญัติว่า “รัฐมนตรีต้อง ... (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ (๕) ไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ...” มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ ... (๔) ขาดคุณสมบัติ

- ๑๘ -

หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ ...” สำหรับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้ศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาล รัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ทั้งนี้ มาตรฐานทาง จริยธรรมดังกล่าวต้องครอบคลุมถึงการรักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ และต้องระบุให้ชัดเจน ด้วยว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมใดมีลักษณะร้ายแรง” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้รับฟังความคิดเห็นของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วย และเมื่อประกาศใช้บังคับแล้วให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย แต่ไม่ห้ามสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรี ที่จะกำหนดจริยธรรมเพิ่มขึ้นให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรฐาน ทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา” และมาตรฐานทางจริยธรรม ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓ วรรคสอง กำหนดว่า “มาตรฐานทางจริยธรรมนี้ให้ใช้บังคับแก่ ... คณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ด้วย” ข้อ ๗ กำหนดว่า “ต้องถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่า ประโยชน์ส่วนตน” ข้อ ๘ กำหนดว่า “ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์ โดยมิชอบ เพื่อตนเอง หรือผู้อื่น หรือมีพฤติการณ์ที่รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตน แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” ข้อ ๑๑ กำหนดว่า “ไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่าง ประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม” ข้อ ๑๗ กำหนด ว่า “ไม่กระทำการใดที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง” ข้อ ๑๙ กำหนด ว่า “ไม่คบหาสมาคมกับคู่กรณี ผู้ประพฤตินิคมกฎหมาย ผู้มีอิทธิพล หรือผู้มีความประพฤติ หรือผู้มีชื่อเสียง ในทางเสื่อมเสีย อันอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่” และข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๑ ให้ถือว่ามีลักษณะร้ายแรง” และวรรคสอง กำหนดว่า “การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม

ในหมวด ๒ และหมวด ๓ จะถือว่ามีลักษณะร้ายแรงหรือไม่ ให้พิจารณาถึงพฤติกรรมการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ เจตนาและความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ นั้น” นอกจากนี้ ยังปรากฏเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญตามคำปรารภว่า รัฐธรรมนุญนี้วางกลไกป้องกัน ตรวจสอบ และจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เข้มงวด เด็ดขาด เพื่อให้ผู้บริหารที่ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลเข้ามามีอำนาจในการปกครองบ้านเมืองหรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ จึงบัญญัติคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีไว้ตามรัฐธรรมนุญ มาตรา ๑๗๐ เป็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเพิ่มเติมจากลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนุญ มาตรา ๙๘ ซึ่งต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ ตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง รวมทั้งต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนุญ มาตรา ๑๖๐ (๗) และ (๘) ด้วย สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญที่ต้องการให้บุคคลที่จะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติสูงกว่าบุคคลที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากรัฐมนตรีเป็นผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานทางบริหารและทางปกครองประเทศ ความแตกต่างระหว่างคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนุญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) นั้น รัฐธรรมนุญ มาตรา ๑๖๐ (๔) เป็นกรณีความซื่อสัตย์สุจริตในภาพรวมทั่วไปของบุคคลที่ปรากฏต่อสังคม ส่วนกรณีตามรัฐธรรมนุญ มาตรา ๑๖๐ (๕) เป็นกรณีเฉพาะเจาะจงที่กำหนดไว้ในมาตรฐานทางจริยธรรมฯ การพิจารณาว่าบุคคลใดมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ตามรัฐธรรมนุญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนุญ มาตรา ๑๖๐ (๕) เป็นดุลพินิจของนายกรัฐมนตรีจะต้องเป็นผู้พิจารณาในฐานะผู้รับผิดชอบในการนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งบุคคลเป็นรัฐมนตรีและเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการดังกล่าว โดยผู้รับสนองพระบรมราชโองการจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการที่ตนลงนามรับสนองพระบรมราชโองการนั้นเสมอ เพราะพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามที่ผู้ถวายคำแนะนำ ความรับผิดชอบดังกล่าวประกอบด้วย ความรับผิดชอบในความถูกต้องและสมบูรณ์ตามแบบพิธี และกระบวนการได้มา ความรับผิดชอบในความถูกต้องของข้อความที่นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย

- ๒๐ -

เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย และความรับผิดชอบในความถูกต้องของสารัตถะและความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และกฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ เคยต้องโทษตามคำสั่งศาลฎีกาที่ ๔๕๙๙/๒๕๕๑ ที่วินิจฉัยว่า เสมียนทนายความที่ทำงานประสานงานให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ นำถุงกระดาษใส่เงินสดมอบให้เจ้าหน้าที่ของศาลฎีกาโดยที่รู้หรือควรรู้ว่าภายในถุงกระดาษดังกล่าวมีเงินสดอยู่ และผู้ถูกร้องที่ ๒ มีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่ามีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดดังกล่าวด้วยในลักษณะเป็นตัวการร่วม โดยมีเจตนาจงใจให้เจ้าหน้าที่ของศาลฎีกากระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ที่อาจเชื่อมโยงไปเป็นประโยชน์แก่จำเลยในคดีหมายเลขดำที่ อม. ๑/๒๕๕๐ ซึ่งเป็นลูกความของผู้ถูกร้องที่ ๒ การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการประพฤติดินไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล เป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๑ (๑) และมาตรา ๓๓ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ และน่าจะมีความผิดฐานให้สินบนแก่เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๔ หรือความผิดอื่นต่อเจ้าพนักงาน ผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งประกอบวิชาชีพทนายความและที่ปรึกษากฎหมาย ย่อมตระหนักดีว่าการกระทำความผิดดังกล่าวจะทำให้เกิดความเสียหายแก่สถาบันศาลยุติธรรมและจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อถือและความศรัทธาในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในอำนาจตุลาการ จึงลงโทษสถานหนัก ให้จำคุกผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกกล่าวหาอื่นรวมสามคน คนละหกเดือน ในเดือนกันยายน ๒๕๕๒ คณะกรรมการมรยาททนายความ สภาทนายความ พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ถูกลงโทษในคดีละเมิดอำนาจศาลตามคำสั่งศาลฎีกาข้างต้น เป็นการกระทำที่ไม่เคารพยำเกรงอำนาจศาล ทำให้เสื่อมเสียอำนาจศาลหรือผู้พิพากษา และกระทบต่อความเชื่อมั่นของกระบวนการยุติธรรมไทย เป็นการกระทำผิดตามข้อบังคับสภาทนายความ ว่าด้วยมรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ ข้อ ๖ และข้อ ๑๘ ให้ลบชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ กับผู้ถูกกล่าวหาที่เกี่ยวข้องออกจากทะเบียนทนายความ ต่อมาเมื่อพระบรมราชโองการประกาศแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นนายกรัฐมนตรี ฉบับลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๖ และพระบรมราชโองการประกาศแต่งตั้งรัฐมนตรี ฉบับลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ โดยไม่ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรี แต่ในพระบรมราชโองการประกาศให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรีและแต่งตั้งรัฐมนตรี ฉบับลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๑ นำความกราบบังคมทูลว่าสมควรปรับปรุงรัฐมนตรีบางตำแหน่งเพื่อความเหมาะสมและบังเกิดประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดิน และปรากฏชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒

- ๒๑ -

ได้รับแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี จึงมีมูลที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ นายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงเฉพาะตัว ด้วยเหตุไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ประจักษ์และมีพฤติกรรมการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) อันเนื่องมาจากการเสนอรายชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรี หรือไม่

ข้อที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๒ เคยถูกลงโทษจำคุกเป็นเวลาหกเดือนในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลร่วมกับผู้ถูกกล่าวหาอื่นรวมสามคน ตามคำสั่งศาลฎีกาที่ ๔๕๙๙/๒๕๕๑ และถูกสหภาพนายความสั่งลงชื่อออกจากทะเบียนนายความ แม้ว่าคณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่าการต้องโทษตามคำสั่งศาลให้จำคุกในกรณีดังกล่าวพ้นโทษเกินสิบปีแล้วถือเป็นข้อยกเว้นที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ไม่เป็นลักษณะต้องห้ามความเป็นรัฐมนตรี แต่ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าวเป็นการให้ความเห็นที่จำกัดเฉพาะกรณีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๗) และมาตรา ๑๖๐ (๗) เท่านั้น ไม่รวมถึงลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) เมื่อพระบรมราชโองการประกาศแต่งตั้งรัฐมนตรี ฉบับลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ ไม่ปรากฏชื่อของผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรี แต่ภายหลังปรากฏชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในคราวที่มีพระบรมราชโองการประกาศแต่งตั้งรัฐมนตรี ฉบับลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๗ จึงมีปัญหาข้อเท็จจริงที่จะต้องพิจารณาก่อนว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้หรือควรรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามที่ถูกกล่าวหาว่าอาจมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ ไม่ว่าจะอนุมาตราใดอนุมาตราหนึ่งอย่างชัดแจ้ง หรือไม่ นั้น

จากการไต่สวนผู้ถูกร้องที่ ๑ และนางณัฐภัฏจารี อนันตศิลป์ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ชี้แจงว่า กระบวนการเสนอชื่อบุคคลเพื่อนำความกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระมหากษัตริย์เพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรีในเบื้องต้นจะมีการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นรัฐมนตรี โดยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบจัดทำ “แบบแสดงประวัติ และแบบแสดงคุณสมบัติผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีเพื่อประกอบพระบรมราชวินิจฉัย”

- ๒๒ -

เพื่อให้ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีใช้ตรวจสอบและกรอกข้อมูลรับรองตนเอง แล้วนำส่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตรวจสอบและยืนยันคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลนั้น เช่น การเป็นบุคคลล้มละลาย ข้อมูลคดีแพ่ง คดีอาญา รวมทั้งเชิญบุคคลดังกล่าวมาชี้แจงหรือหาข้อเท็จจริง ข้อมูลไม่ครบถ้วน หากพบประเด็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้าม จะดำเนินการหาหรือไปยังคณะกรรมการกฤษฎีกา แล้วจัดทำเอกสารสรุปการตรวจสอบประวัติรายงานต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรีต่อไป พิจารณากระบวนการดังกล่าวเป็นที่แน่ชัดว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ย่อมต้องทราบถึงประวัติอันรวมถึงคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ถูกร้องที่ ๒ จากเอกสารสรุปการตรวจสอบประวัติที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอขึ้นมา และในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่าได้พิจารณาข้อเท็จจริงกรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ เคยได้รับโทษจำคุกตามคำสั่งศาลฎีกาที่ ๔๕๙๙/๒๕๕๑ ฐานละเมิดอำนาจศาล ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมถึงการถูกลบชื่อออกจากทะเบียนนายความเพราะประพฤติผิดมรรยาทนายความ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ มาพิจารณาด้วย ประกอบกับไม่มีพฤติการณ์หรือการกระทำใหม่อื่นใดของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ถูกหยิบยกขึ้นมาโต้แย้ง รวมทั้งไม่พบว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ มีพฤติการณ์หรือการกระทำอื่นใดเป็นพิเศษหรือถูกฟ้องเป็นคดีอาญา จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ พิจารณาข้อเท็จจริงและใช้วิจาร์ณญาณในการวินิจฉัยเกี่ยวกับพฤติการณ์ต่าง ๆ ของผู้ถูกร้องที่ ๒ แล้วเห็นว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ มิได้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้แต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรี ข้อเท็จจริงสอดคล้องกับคำชี้แจงของเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ว่าเมื่อตรวจสอบและมีข้อสงสัยในประเด็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๖ จึงรายงานต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๑ ขอให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีหาหรือคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อให้ได้ข้อยุติโดยเร็ว ข้อเท็จจริงข้างต้นรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้หรือควรรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามที่ถูกกล่าวหาว่าอาจจะขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ ไม่ว่าจะอนุมัตราได้อนุมัตราหนึ่งแล้ว ก่อนการตัดสินใจเสนอแต่งตั้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรี

ข้อพิจารณาต่อไปมีว่า เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้หรือควรรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ดังกล่าวแล้ว แต่ยังคงเสนอชื่อแต่งตั้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

- ๒๓ -

ตามพระบรมราชโองการประกาศแต่งตั้งรัฐมนตรี ฉบับลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๗ เป็นกรณีที่ผู้ถูกร้อง
ที่ ๑ ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) หรือไม่
เห็นว่า พฤติการณ์ที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ถูกลงโทษจำคุกดังกล่าว และการถูกลงโทษให้ลบชื่อออกจาก
ทะเบียนทนายความเพราะมีพฤติการณ์ผิดมรรยาททนายความ เป็นการทำให้เสื่อมเสียแก่สถาบัน
และวิชาชีพทนายความ เป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของทนายความอย่างมาก เป็นการ
แสดงว่าเป็นผู้ที่ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔)
เพราะความหมายของคำว่า “ซื่อสัตย์” และคำว่า “สุจริต” มิใช่เป็นเพียงเรื่องการกระทำทุจริต
หรือประพฤตินิยมขบเท่านั้น แต่ต้องเป็นการกระทำที่วิญญูชนทั่วไปที่ทราบพฤติการณ์หรือการกระทำนั้น
แล้วยอมรับว่าเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต จึงจะถือได้ว่า เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑
เสนอชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีย่อมเป็นการปฏิบัติไม่ชอบด้วย
รัฐธรรมนูญเพราะเสนอบุคคลที่ไม่สมควรได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีให้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
แต่งตั้ง แม้ผู้ถูกร้องที่ ๑ จะกล่าวอ้างว่าตนมีภูมิหลังจากการประกอบธุรกิจ มีประสบการณ์ทางการเมือง
และการบริหารราชการแผ่นดินที่จำกัด ไม่มีความรู้ทางด้านนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์ ไม่อาจวินิจฉัย
ว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นบุคคลที่ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญหรือไม่
เป็นข้ออ้างที่รับฟังไม่ได้ เพราะนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในฝ่ายบริหารทุกการตัดสินใจ
มีผลกระทบต่อบ้านเมืองจึงต้องมีความรับผิดชอบในทุกการกระทำ ประกอบกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณา
เกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตและความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจต่อสาธารณชน เป็นปัญหาข้อเท็จจริง
ที่ประจักษ์ชัดในลักษณะถาวรวิสัย ไม่ใช่ปัญหาเกี่ยวกับข้อกฎหมายที่จะต้องอาศัยความรู้ความชำนาญ
วุฒิการศึกษา หรือประสบการณ์โดยเฉพาะ เพียงความตระหนักรู้ตามมาตรฐานเยี่ยงวิญญูชนหรือบุคคล
ทั่วไปในสังคมก็เพียงพอต่อการวินิจฉัยได้แล้ว ทั้งนี้ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์ของผู้ถูกร้องที่ ๒
ดังกล่าวล้วนเป็นข้อเท็จจริงที่สาธารณชนต่างรู้กันโดยทั่วไป การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ อันเป็นเหตุให้
ศาลฎีกามีคำสั่งให้ลงโทษจำคุก เป็นพฤติการณ์ที่เห็นได้อย่างชัดแจ้งว่าเป็นการกระทำอันไม่สมควร
เป็นอย่างยิ่ง เป็นเรื่องที่เกิดไปจากปกติวิสัยที่วิญญูชนทั่วไปประพฤติดำเนินปฏิบัติ เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๑
เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการนำความขึ้นกราบบังคมทูล ทั้งที่มีข้อเท็จจริง

- ๒๔ -

เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) โดยมีได้ใช้วิจารณ์ญาณเยี่ยงวิญญูชนหรือแม้แต่การคำนึงถึงมาตรฐานของบุคคลทั่วไป และมีได้คำนึงถึงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

การที่นายกรัฐมนตรีจะเสนอแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นรัฐมนตรีมิได้อาศัยเฉพาะแต่เพียงความไว้วางใจส่วนตัวโดยแท้ เพราะนอกจากคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นฝ่ายบริหารจะต้องได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎรตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในรูปแบบรัฐสภาแล้ว คณะรัฐมนตรีซึ่งหมายถึงนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีแต่ละคนต้องได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจจากสาธารณชนหรือประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง อันเป็นความเชื่อถือและไว้วางใจในทางความเป็นจริงด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน มีเจตนารมณ์สำคัญในการป้องกันมิให้บุคคลที่ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลเข้ามามีอำนาจในการบริหารปกครองบ้านเมืองตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) บัญญัติให้รัฐมนตรีต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์และไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง จึงเป็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามสำคัญที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้บัญญัติไว้เพิ่มเติมขึ้นจากคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีที่เคยมีมาในรัฐธรรมนูญก่อนหน้านี้ ดังนั้น แม้นายกรัฐมนตรีจะวินิจฉัยในการเสนอแต่งตั้งบุคคลใดที่ตนไว้วางใจและเห็นว่ามีความรู้ความสามารถให้เป็นรัฐมนตรีตามที่ตนเห็นสมควรหรือตามครรลองประเพณีทางการเมือง แต่บุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามอันเป็นข้อกำหนดที่วินิจฉัยได้ชัดเจนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ ด้วย ทั้งบุคคลนั้นยังจะต้องเป็นผู้ที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจจากสาธารณชนหรือประชาชนตามมาตรฐานวิญญูชน

อีกทั้งข้อที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า การเสนอแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีในการแต่งตั้งครั้งที่ ๒ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในคราวการเสนอแต่งตั้งคณะรัฐมนตรี เมื่อครั้งวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ เฉพาะกรณีของคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเฉพาะกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) และ (๗) แต่ในการเสนอแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีในครั้งวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๗ ไม่ปรากฏหลักฐานว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ สอบถามคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับคุณสมบัติความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ เพิ่มเติม

- ๒๕ -

ผู้ถูกร้องที่ ๑ และนางณัฐฎาจารย์ อนันตศิลป์ เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ชี้แจงในประเด็นดังกล่าว ประกอบเอกสารหลักฐานจากเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา รับฟังได้ว่า การเสนอชื่อบุคคลต่าง ๆ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีตามพระบรมราชโองการประกาศแต่งตั้งรัฐมนตรี ฉบับลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ และฉบับลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๗ มีกระบวนการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับราชการของคณะรัฐมนตรี คือ สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นรัฐมนตรีตามกรอบ หน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของตน เมื่อมีข้อสงสัยในข้อกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะ ต้องห้ามของผู้ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นรัฐมนตรีรายใด ก็รายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบเพื่อหารือไปยัง คณะกรรมการกฤษฎีกา เมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในประเด็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามแล้ว นายกรัฐมนตรีจะได้ปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป

เห็นว่า การเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ นอกจากการพิจารณาความเห็นหรือข้อหารือ ทางกฎหมายจากองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะนายกรัฐมนตรีต้องใช้ วิจารณญาณในการเลือกสรรบุคคลซึ่งเป็นที่ยอมรับของวิญญูชนว่าเป็นผู้ที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจด้วย การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่าตนมีภูมิหลังจากการประกอบธุรกิจ มีประสบการณ์ทางการเมืองและ การบริหารราชการแผ่นดินที่จำกัด ไม่มีความรู้ทางด้านนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์ ไม่อาจวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นบุคคลที่ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ เป็นข้ออ้างที่รับฟังไม่ได้ เพราะหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตและความน่าเชื่อถือ หรือไว้วางใจต่อสาธารณชนไม่ใช่ปัญหาเกี่ยวกับข้อกฎหมายที่จะต้องอาศัยความรู้ความชำนาญ วุฒิการศึกษา หรือประสบการณ์โดยเฉพาะ เพียงความตระหนักรู้ตามมาตรฐานเยี่ยงวิญญูชนหรือบุคคล ทั่วไปในสังคมก็เพียงพอต่อการวินิจฉัยได้แล้ว ทั้งนี้ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ถูกร้องที่ ๒ อันเป็น ข้อเท็จจริงปรากฏในคำสั่งศาลฎีกาที่ ๔๕๙๙/๒๕๕๑ ที่ส่งลงโทษผู้ถูกร้องที่ ๒ ฐานละเมิดอำนาจศาล ล้วนเป็นข้อเท็จจริงที่สาธารณชนต่างรู้จักกันโดยทั่วไป แม้กรณีดังกล่าวพนักงานอัยการจะมีคำสั่งไม่ฟ้อง ผู้ถูกร้องที่ ๒ และพวก เป็นคดีอาญาในข้อหาให้สินบนต่อเจ้าพนักงานหรือความผิดอาญาอื่นก็ตาม แต่การฟ้องคดีอาญาเป็นการดำเนินคดีตามกฎหมายที่มุ่งหมายจะกล่าวโทษและเอาผิดต่อบุคคลให้ต้อง ถูกลงโทษทางอาญา ซึ่งเป็นโทษที่ลงแก่ชีวิต เสรีภาพ เนื้อตัวร่างกายหรือทรัพย์สินของบุคคล

- ๒๖ -

ที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอย่างร้ายแรง ดังนั้น มาตรฐานในการพิจารณาว่าจะฟ้องหรือจะลงโทษอาญาต่อบุคคลใดจึงต้องพิสูจน์ความผิดให้ครบองค์ประกอบของความผิดฐานนั้น การที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีอาญามีได้หมายความว่าบุคคลนั้นไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือหรือความน่าไว้วางใจทางการเมืองที่พิจารณาจากมาตรฐานของวิญญูชน การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ อันเป็นเหตุให้ศาลฎีกามีคำสั่งให้ลงโทษจำคุก เป็นพฤติการณ์ที่เห็นได้อย่างชัดแจ้งว่าเป็นการกระทำอันไม่สมควรเป็นอย่างยิ่ง เป็นเรื่องที่เกิดไปจากปกติวิสัยที่วิญญูชนทั่วไปจะประพฤติปฏิบัติ เช่น การนำเงินสดจำนวนสองล้านบาทใส่ถุงมามอบให้แก่เจ้าหน้าที่ของศาลฎีกาโดยอ้างว่าหยิบสลับกันกับถุงขนมช็อกโกแลต จึงเป็นพฤติการณ์ที่วิญญูชนยากจะเชื่อว่าเป็นเช่นนั้นได้ ประกอบกับผู้กระทำการและร่วมกระทำการเป็นบุคคลที่ทำงานให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่อาจปฏิเสธว่าไม่มีส่วนรู้เห็นกับการกระทำดังกล่าวได้ ผู้ที่เคยมีพฤติการณ์ดังกล่าวย่อมไม่มีความน่าเชื่อถือไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรี เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้ถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวโดยตลอดแล้ว แต่ยังคงเสนอให้แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ตามพระบรมราชโองการประกาศแต่งตั้งรัฐมนตรีฉบับลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๗ ดังนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔)

ข้อที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงอันเป็นลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) โดยกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ นำความกราบบังคมทูลเพื่อเสนอแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ทั้งที่เคยถอนชื่อ หรือขอให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ถอนชื่อจากบัญชีเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรีในการเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ เป็นพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์และฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เป็นการกระทำที่ถือเอาผลประโยชน์ส่วนตนเหนือกว่าผลประโยชน์ของประเทศชาติ เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม เป็นการก่อให้เกิดความเสียหายต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ขัดต่อมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๗

- ๒๗ -

และข้อ ๑๙ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ วรรคสอง บัญญัติให้ใช้บังคับแก่คณะรัฐมนตรีด้วย ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕)

เห็นว่า การวินิจฉัยว่ารัฐมนตรีผู้ใดมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) เป็นหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อการวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีผู้นั้นจะต้องสิ้นสุดลงหรือไม่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ เป็นคดีรัฐธรรมนูญโดยแท้ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญต้องดำเนินการสอบสวนพิจารณาไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ส่วนหน้าที่และอำนาจของศาลฎีกาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) กำหนดให้มีอำนาจวินิจฉัยคดีการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงด้วย ศาลฎีกาดำเนินการพิจารณาตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด หากศาลฎีกามีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เห็นได้ว่า หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง สภาพบังคับเป็นไปตามมาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ หากศาลฎีกาพิพากษาตามมาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) สภาพบังคับเป็นไปตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสามและวรรคสี่ แม้เป็นการพิจารณาจากข้อเท็จจริงในมูลเหตุเดียวกัน แต่เป็นคดีคนละประเภท เพราะเหตุจากวิธีพิจารณาคดี วัตถุประสงค์ของการดำเนินคดี และสภาพบังคับแตกต่างกัน

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้หรือควรรู้ถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติการณ์ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ดังกล่าวโดยตลอดแล้ว แต่ยังเสนอแต่งตั้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ต้องรับผิดชอบในสาระตลความถูกต้องที่ตนลงนามรับสนองพระบรมราชโองการดังกล่าว ทั้งที่มีข้อเท็จจริงเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าเป็นกรณีต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) โดยมิได้ใช้วิจาร์ณญาณเยี่ยงวิญญูชนหรือแม้แต่การคำนึงถึงมาตรฐานของบุคคลทั่วไปและมิได้คำนึงถึงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ขาดคุณสมบัติ

- ๒๘ -

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) ย่อมเป็นการกระทำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๑ ข้อ ๘ ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๑ ให้ถือว่ามีลักษณะร้ายแรง อันเป็นลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) ด้วย ส่วนข้อกล่าวหาอื่น ๆ เกี่ยวกับมูลเหตุจูงใจต่าง ๆ ตามที่กล่าวอ้างมาในคำร้องของผู้ร้องนั้น เมื่อวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นผู้มีความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงแล้วก็ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวอีก เพราะไม่ทำให้ผลของคำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก ๕ ต่อ ๔ วินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ นายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) เนื่องจากไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง อันมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) เมื่อความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) แล้ว รัฐมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๗ วรรคหนึ่ง (๑) โดยให้นำมาตรา ๑๖๘ วรรคหนึ่ง (๑) มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งต่อไป

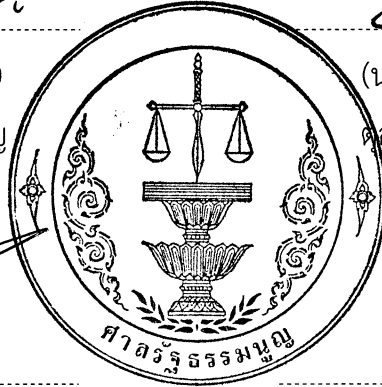
(คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๖๗)

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวิรุฬห์ แสงเทียน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายจิรนิติ หะวานนท์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนภดล เทพพิทักษ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดม รัฐอมฤต)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุเมธ รอยกุลเจริญ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ